



IZSELJENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE V LJUBLJANI

LETO VII.

LJUBLJANA, OKTOBER 1937.

ŠTEV. 10

IZHAJA
15. VSAKEGA MESECA
UREDNIŠTVO: LEONISČE
UPRAVA: TYRŠEVA C. 52
V LJUBLJANI

NAROČNINA:
ZA JUGOSLAVLJO
LETNO DIN 12.—
ZA INOZEMSTVO
LETNO DIN 24.—

OGLASI PO DOGOVORU

Zadeva, ki kriči po rešitvi

Če smo sebe zavedni narod in država, nam mora biti naš človek na tujem mil in drag kot punčica očesa. Naš je tako, kakor je naša roka naša, to je sestavni del našega telesa. Zato smo dolžni za nje skrbeti z vso neznostjo materinske ljubezni, z vsemi žrtvami, ki jih ta ljubezen nujno zahteva, prav tako kakor naš izseljenec z ogromnimi žrtvami svojih krvavih žuljev skrbi za domovino, kakor mu jih narekuje njegova ljubezen do rodne grude in naroda. Ponavljam že stokrat ponovljeno dejstvo, da so naši izseljenci v prvih 10 letih obstoja države poslali naši državi več kot je ves naš državni dolg. Drago, silno drago je kupil naš izseljenec našo ljubezen do njega. Zato ima tudi kupljeno pravico do nje. Gorje nam, če bomo to kupljeno pravico odrekli našim izseljencem! Nismo vredni, da smo narod, da smo država. Naša sveta dolžnost je, da si skušamo ohraniti našo kri na tujem zvesto narodu in veri naših očetov. Nobena žrtev nam v tej smeri ne sme biti prevelika, pretežka. Če smo njih mati, si bomo sami sebi pritrkali, da bomo dali njim.

Nihče pa nam pri tem našem delu ne more toliko pomagati kot izseljenski duhovnik in učitelj. Brez izseljenskih duhovnikov in izseljenskih učiteljev so naši izseljenci ubiti za vero in dom. Saj imamo v tem že 50letno izkušnjo. Poglejmo si Severno Ameriko! Skoraj 40 slovenskih izseljenskih župnij, trinajst slovenskih šol, nad 100 narodnih domov, mogočne zaščitne bratovske jednote z visokimi milijoni kapitala, krasno izpeljane organizacije. Pa kdo jih je izvedel? Konzuli? Komisarji? Še malo ne! Izseljenski duhovniki in izseljenske sestre učiteljice. Kjer teh ni, je naš živel že utonil. Prvi rod je izgubljen. Poglejmo v Nemčiji! Kar je narodno rešenege, ni rešil kak konzul, —

— to je rešil kat. duhovnik in sicer celo neslovenski duhovnik. Tako je povsod. To je dejstvo, ki ga jasno in nepobitno dokazuje naša 50letna izseljenska skušnja.

Severna Amerika pa je skrbela zase. Našel se je, hvala Bogu, velik dobrotnik slovenskega naroda, Irec, nadškof Ajerlend (Ireland), ki je dal s svojimi žrtvami narodu nad 60 slov. duhovnikov in celo vrsto slov. inteligentov. Je to ameriški naš Jeglič. Za to je tam sijajno, da, zglede preskrbljeno. Drugod po svetu naše izseljstvo ni tako srečno. Ali naj te pustimo zanemarjene? Ne! Stokrat ne! Tu je pa naša dolžnost, dolžnost države, da poskrbi.

Kako je glede tega danes poskrbljeno?

Prav nič!

Vse države celo take z brezverno vlado kot je Francija, polagajo posebno važnost na to, da pošiljajo za svojimi državljani v tujino svoje najboljše in najagilnejše duhovnike in učitelje, ker vedo, koliko dober učitelj in dober duhovnik lahko stori na tujem, ne samo za izseljenca, temveč tudi za državo, za njeno dobro ime in za njen vpliv med tujimi narodi. Da pa dobe za te službe najboljše in najbolj zmogljive moči, imajo po vseh večjih naselbinah sistemizirana mesta izseljenskega duhovnika in izseljenskega učitelja z dobro plačo. Nekatere države jih stavljajo celo na stopnjo svojih konzulov.

Pri nas do sedaj še niti eno tako mesto ni ustanovljeno. Da, celo zakonske možnosti ni, da bi se moglo sploh pravilno poslati v tujino kakega duhovnika ali učitelja in mu dati primerno plačo. Več let težkega dela je vzelo Rafaelovi družbi, da je v Beogradu najprej prebila led nerazpoloženja proti ideji izseljenskih duhovnikov in še več izseljenskih učiteljev. Da, prejšnji režimi so še celo bili za to, ne samo, da se novih ne pošlje, temveč da se še oni, ki so že v tujini, izženo. Iz Francije so n. pr. s perfidno zvijačo spravili vzorno delujočega duhovnika g. Skebeta, in ko bi se ne bilo Rafaelovi družbi posrečilo to preprečiti, spravili bi še ostala dva proč. Ko so hotele slovenske šolske sestre oskrbeti slovenske naselbine v Severni Ameriki s slovenskimi učnimi močmi, jim niti dovoljenja za odhod niso dali, češ, »da ne bodo podpirali katoliške propagande«. Cela vrsta slovenskih naselbin je morala zato dobiti za svoje slovenske šole angleške ali nemške učne moči, v neizmerno škodo nacionalni ideji med ameriški Slovenci. Može, ki so se tolkli po nacionalnih prsih, so ubijali nacionalnost med izseljenci iz golega fanatizma.

Rafaelova družba seveda ni odnehala, temveč neprestano delala in delala, da bi se te razmere uredile in da bi prepričala te kroge, kako napačna in državi škodljiva je taka ozkosrčna izseljenska politika. Danes smo, hvala Bogu, tako daleč, da vlada sama misli na to in tudi pomaga, da bi se naše naselbine oskrbele z izseljenskimi duhovniki in učitelji. Toda ker ni zakonske podlage, gre strašno težko, in je vse delo zelo zamotano in zelo težko. Še zelo daleč smo do ugodne in pravilne rešitve in ureditve tega vprašanja.

Danes se dela takole:

Ako je v kakih naselbinah dober človek ali dru-

štvo, da se zaveda važnosti slovenskega duhovnika in učitelja, piše Rafaelovi družbi in jo prosi posredovanja, da ga dobe. Ako ni nikogar tam takega, pa Rafaelova družba vidi potrebo, začne sama to akcijo. Nato mora sama iskati primernega duhovnika in učitelja, sama izposlovati duhovniku dovoljenje za odhod pri škof. ordinarijatu, za učitelja pri prosvetnem oddelku banske uprave in pozneje pri ministrstvih: prosvetnem, socialnem in zunanjem. Nato treba z mnogim pisarjenjem skrbeti kako bo duhovnik ali učitelj plačan. Cele kupe pisem, dopisov, prošenj, rotenj — dokazovanja je treba, predno se to uredi. Posebno pri plači je strašno težko. Za duhovnika je edina možnost, da ga socialno ministrstvo imenuje za izseljenskega dopisnika, za kar mu sme dati izseljenskega fonda največ Din 2.000.— honorarja. Da s to beračijo duhovnik v Nemčiji z markami, v Franciji s franki, v Argentini s pezi ne more živeti, je jasno. Druge plače mu sploh ni mogoče nakloniti. Ako hoče torej slediti svojemu idealizmu in ljubezni do naroda, se mora ponižati za hlapca tujim narodom in si kot berač prositi pri raznih župnijah v tujini kake kaplanske ali drugačne službe, da se preživi. Naša država dolga leta izseljenskim duhovnikom niti toliko priznanja ni hotela dati, da bi jim vsaj leta tega težkega dela in žrtev v tujini štela v službena leta. Ogromno pisanja je Rafaelovo družbo stalo, da je dosegla, da se to sedaj več ne godi. Pa ko bi saj naši duhovniki dobivali ta honorar izseljenskega dopisnika. Pa v Franciji dobiva n. pr. ta honorar samo en duhovnik, dva nič. V Egiptu enako dva ne dobita nič. Hvala Bogu samo, da je idealizem katoliškega duhovnika tako velik, da zanj prenese to poniževalno stališče, preze to preziranje in gara na tujem z ogromnimi žrtvami za državo in narod. Ko bi tega idealizma ne bilo, bi ne bilo razen v USA nobenega izseljenskega duhovnika nikjer na svetu.

Še slabše je z izseljenskim učiteljstvom, ker učiteljstvo nima možnosti dobiti si v tujini posttrankih zaslužkov. Skoraj osem let je dokazovala Rafaelova družba, da so potrebni izseljenski učitelji, vendar dolga leta brez uspeha. Prvega je spravil v tujino gospod Jož Kastelic, v Francijo, toda na lastne stroške, z ogromnim trudom in neverjetnim nasprotovanjem. Z veliko težavo smo mu izposlovali od prosvetnega ministrstva enoletni brezplačni dopust. Po enoletnem bivanju ga je ministrstvo telegrafično zahtevalo nazaj. Enako po drugem letu. Da se

ga je ohranilo v Franciji, je stalo družbo svetega Rafaela in gospoda Kastelica ogromno truda in ogromno finančnih žrtev. Treba je bilo celo iti v Beograd. Da more ta učitelj izvrševati svoje vzvišeno narodno poslanstvo med izseljenci, se je moral ponižati v navadnega tolmača pri rudniku, ki mu plača revno plačo, da se preživi s svojo družino. Pa ko bi ga vsaj pri miru pustili. Bil je anacionalen, protidržaven, izdajalski »klerikalec«. In še danes mora služiti tujemu kapitalu, da vrši to službo. Cele kupe pisem, intervencij in prošenj je bilo treba, da se mu je naklonila vsaj njegova redna plača v dinarjih. Da, bil je celo v nevarnosti, da po zakonu izgubi svojo učiteljsko službo tu doma.

Drugi učitelj je bil nekoliko srečnejši. Zadnji, ki je bil poslan v Nemčijo, je zopet doživel zelo velike težave.

Glede plače izseljenskih učiteljev zopet ni nikake zakonske možnosti, da se pravilno uredi. Sedaj mu daje banska uprava njegovo mesečno plačo po stopnji, v kateri je tu doma. Ta plača mu seveda v tujini niti stanovanja ne plača. Socialno ministrstvo priloži tej plači svojo podporo in zunanje ministrstvo svojo. Tako se »skrupca« revna plača izseljenskemu učitelju. Jasno je, da mora izseljenski učitelj veliko potovati po naselbinah, ker ima svoje učne tečaje po raznih naselbinah določene dni v tednu. Tudi za to ni poskrbljeno, kdo naj nosi te stroške?

Poleg tega tudi še ni urejeno, kdo je njegov predstojnik tu doma in kdo na tujem.

Da je taka ureditev naše duhovniške in učiteljske izseljenske službe neurejena, je jasno. V resnici se moramo čuditi idealizmu duhovnikov in učiteljev, da se sploh kdo hoče dati ponižati tako-le nizko, in oditi na tako težko delo in v tolike žrtve v tujino. Pa saj bi drugi tudi nihče ne šel. Samo Slovenec gre.

Ob priliki II. izseljenskega kongresa je Družba sv. Rafaela prinesla celo to zadevo pred načelnika izseljenskega oddelka Kraljevske banke uprave in predložila ureditev tega vprašanja.

Jasno je to-le:

1. Te razmere so nevzdržne in da koristi države in naših izseljencev zahtevajo, da se to vprašanje čimprej pravilno reši.

2. Za izseljenske duhovnike in učitelje naj se po slovenskih naselbinah ustanove službena mesta tako, kakor za vse drugo uradništvo.

3. V državnem proračunu naj se jim zagotovi tolike stalne in redne dohodke iz enega vira, kakor jih imajo duhovniki in učitelji v oni državi, v kateri delujejo, z dostavkom potovalnih stroškov in stroškov izvrševanja njih službe, t. j. potovanja, pisarna, učna soba, učila itd.

4. Podrejeni naj bodo Kralj, banski upravi, ki naj izseljenske duhovnike izbira v dogovoru z obema škofijskima ordinarijatoma, učitelje pa potom prosvetnega oddelka.

5. Konzuli naj imajo nad njimi samo nadzorno oblast.

Taka ureditev izseljenske duhovniške in učiteljske službe bi bila edino pravilna in na ta način bi država dobila dobre in uspešne duhovniške in učiteljske moči, kar bi samo njej in izseljencem koristilo.

Družba sv. Rafaela s tem javno prosi pristojne oblasti, da začno v tem smislu proučevati to pereče in kričeče izseljensko vprašanje.

Za vso dosedanjo dobro voljo in naklonjenost temu perečemu vprašanju se pa iskreno zahvaljuje kakor ministrstvu tako kr. banski upravi v Ljubljani.

P. Kazimir Zakrajšek.

St. žakelj, C. M., Ljubljana:

Za katoliško skupnost

Vsaka družina praznuje nekatere dneve, ob katerih se bolj zave svoje skupnosti. Tudi če so člani družine razkropljeni daleč po svetu, se vendar na god očeta ali matere ali na velike praznike v letu vsi v duhu združijo in bolj kot sicer zavedo dolžnosti medsebojne ljubezni in pomoči. Tudi vsak narod ima svoje praznike, ob katerih hoče poglobiti svojo narodno skupnost in se zato spominja posebno tistih, ki so jih od narodnega telesa ločile bodisi državne meje ali pa kruh, ki so ga morali iti iskati v tujino. Kako vam je, v tolažbo, če vidite, da se domovina zanima za vas, da vam skuša pomagati v verskem in kulturnem vprašanju, pa tudi v gmotnih potrebah, če vas zadene stiska, to veste najboljši vi sami, ki ste raztreseni po vsem svetu daleč od domovine. In vi sami tudi najbolje veste, kako vam prav ta skrb domovine za vas vedno znova poživlja ljubezen in zvestobo do nje.

Toda mi ne živimo samo v družinski in narodni skupnosti. Bog nas je večinoma že takoj po rojstvu kakor v družino in narod postavil tudi v občestvo katoliške cerkve. Kakor nas z družino in narodom vežejo krvne vezi, enako je zveza s cerkvenim občestvom prav tako resnična. Ista vera in isto upanje nas združujeta vse katoličane. Še več: isto novo življenje, ki smo ga sprejeli s svetim krstom od Kristusa in ki se bo v polni moči pokazalo v večnosti, nas vse druži v eno sicer skrivnostno pa vendar resnično novo telo, v katerem je Kristus kakor glava, mi vsi pa kakor udje njegovega telesa. Zato nas mora vse družiti tudi resnična ljubezen, ki je rada pripravljena pomagati bratom v Kristusu. Toda predmet naše ljubezni ne smejo biti samo tisti, ki so že naši bratje v Kristusu. Zakaj po večnem božjem sklepu bi morali biti Kristusovi vsi! Zato so tudi tisti, ki še niso prešli blagovesti odrešenja, naši bratje, čeprav izgubljeni bratje, ki še ne poznajo svojega očeta Kristusa in svoje matere Cerkve, in zato žive zapuščenost, žalostno življenje izgublencev, brezdomcev, brez poti in brez cilja. Ti naši nesrečni izgubljeni bratje so še prav posebno potrebni naše ljubezni.

Predzadnja nedelja v oktobru, letos 24., naj bo zato za nas tisti praznik ki bo obnovil

v nas zavest vesoljne katoliške skupnosti, ki bo vzdramil našo brezbriznost za naše izgubljene brate. Ta dan se v duhu ozrimo po vsem svetu in videli bomo, kako se med vsemi narodi sveta, v Evropi, Ameriki, Aziji, Afriki, Oceaniji in Avstraliji zbirajo pred božjim prestolom v popolni edinosti bratje Kristusovi ter darujejo za svoje izgubljene brate molitve, žrtve in darove. Vsem tistim našim bratom v Kristusu, ki po neizmernih pokrajinah Azije, Afrike in Oceanije žive raztreseni kakor izseljenci Cerkve božje med svojimi izgubljenimi brati, bo zavest prelepe katoliške edinosti in vzajemne ljubezni dala novega poguma, nove odločnosti in vztrajnosti, da bodo ostali zvesti občestvu svetih, čeprav se bodo imeli boriti še s takimi težavami, čeprav ne bo misijonarjev, da bi jih obiskali vsaj enkrat na mesec ali celo vsaj enkrat na leto, čeprav bodo morali trpeti preganjanje in zaničevanje kot tujci med svojimi izgubljenimi brati. Pa tudi misijonarjem, ki širijo med pogani poznavanje Kristusa in božje Cerkve, bo misijonska nedelja prinesla novega poguma in nove moči, pa tudi novih sredstev: milosti, ki jim jih homo izprosil iz molitvami in žrtvami za spreobrnjenje poganov, pa tudi gmotnih sredstev, da bodo mogli uspešneje in koristneje izrabiti dragocena leta svojega življenja, ki so ga posvetili delu za rast in utrjevanje cerkvene občestva.

Mislím, da boste vi, dragi bratje v tujini, prav posebno razumeli pomen misijonske nedelje. Saj je vaša usoda podobna usodi tistih, ki jim je ta nedelja namenjena. Vi lahko še bolj vidite, kako važno je, da se vsaj enkrat na leto pokaže v molitvi in delu vesoljna katoliška skupnost. Zato boste še bolj goreče molili za misijone in še bolj velikodušno odprli svoje roke. Ker vi dalje tudi posebno dobro veste, kako važna je trajna zveza z domovino, boste na ta dan tudi sklenili stopiti kot člani cerkvene občestva v trajno zvezo z onimi, ki so tako rekoč izseljenci Cerkve božje. Pristopili boste v Družbo za širjenje vere, svojo mladino pa boste včlanili pri Dejanju sv. Definstva. Tako bo misijonska nedelja dosegla svoj namen: obnovila, poživila in utrdila bo zavest katoliške skupnosti, ki ne smejo ločiti nobene meje in nobene razlike.

Naša narodna rana

Sedemnajstletnica koroškega plebiscita je spomin na veliko in težko rano, ki še danes živo skeli naše narodno telo. Na današnji dan pred sedemnajstimi leti, ko je slovenski del lepe koroške zemlje po nesrečnih okoliščinah pripadel nemški avstrijski republiki, ne smemo nikoli pozabiti, kajti to je dan, ki je v vsaki slovenski duši zapisan z neizbrisnimi črkami. Tega dne je bil od našega narodnega organizma odrezan ud, brez katerega naše življenje ni popolno.

Korotan je tista zemlja, kjer je naš rod najprej začel živeti svoje lastno življenje v svobodi, kjer je bil pod svojimi knezi in je položil temelje slovenstvu kot politično organizirani enoti. Zato se slovenska Koroška ne imenuje zastonj zibelka našega rodu. To dejstvo živi še danes neporušljivo v srcih slovenskega ljudstva v Korotanu kljub germanizaciji, ki tam skoro tisoč let, deloma tiho, deloma po najbolj nasilnih sredstvih, danes pa posebno s pomočjo zvijače, gloda na slovenskem telesu.

Po dolgih desetletjih čakanja, dela, trpljenja in nad se je Slovencem leta 1919. in 1920. nudila prilika, da zberejo brate onkraj Karavank, da zaokrožijo svoje etnično in kulturno enoto po zamislih koroških velikanov Matije Majarja Zilškega in Einspielerja. Koroška bo naša, tako je šlo od ust do ust. Stevilni vlaki so vozili naše rodoljube na koroške tabore iz najbolj oddaljenih krajev Slovenije. In tam so drug drugega navduševali in tako so bili vsi prepričani, da je ugodni izid plebiscita že zagotovljen. Med tem prevelikim otročjim navdušenjem in slepim optimizmom je pa naš nasprotnik delal na tihem in zelo previdno in vztrajno. Šel je od kraja do kraja, od osebe do osebe in vsako znal pri-

dobiti in jo zajeti v svojo mrežo. To delo se je vršilo brez zunanje navdušenja in pompa — ki smo ga žal uganjali mi ob vsaki priliki in nepriliki — zato pa je zadalo smrtni udarec našemu narodu. S smejočimi se obrazi smo čakali, da bomo za vedno priželi naše brate k sebi. Pa namesto radosti je prišlo razočaranje. Nasprotnik se je polastil — po naši nepravdnosti! — slovenskega Korotana. In tedaj, ko smo spoznali, da so robovi Karavank resnično odrezali Korotan od Slovenije, nas je močno zbolelo in v tej holi smo prisegli: »Slovenski Korotan, ne pozabimo te nikoli!«

Od takrat je minilo že polnih sedemnajst let. Vse je ostalo, kakor je bilo, od velesil obljubljenosti in garantirane naravne pravice koroških Slovencev se dejansko z vsemi sredstvi okrnjujejo dalje in naš rod počasi umira. Koliko je Slovencev, ki svojih rodnih bratov iz Korotana ne pogrešajo več v svojem domu. Skoro bi jih popolnoma pozabili, da ni teh obletnic, ki nas pretresajo in ob katerih nas postaja sram našega narodnega greha. Nekaj časa smo žalostni, potem pa zopet na to važno in pereče vprašanje pozabimo. Kaj radi pravimo, da je vsako delo in trud zaman. Saj smo že poskušali, pa vse nič ne pomaga. Kaj bi se potem še borili za spoštovanje in negovanje naše narodnosti na tujih tleh, ko vse nič ne pomaga: »Koroška je za nas izgubljena...« Od dne do dne postajamo večji pesimisti. In prav ta pesimizem je uničil že dokaj lepih načrtov in pobud, ki bi, ako bi bili spremljani od vztrajnega dela, morali prinesiti lepe sadove.

Če bi se prav zavedali in premislili, kako težko borbo mora prestajati slovenski življenj onstran

Karavank, da se ohrani, ne bi držali križem rok, ampak bi se z vsjo ljubeznijo in vztrajnostjo odklenili koroškega vprašanja in bi prej ne odnehali, dokler ne bi bile narodne pravice naših koroških bratov popolnoma zasigurate. Kako moremo mirno trpeti, da se naši mladini po Koroškem vceplja nemški duh in jezik? Kaj bo s tem našim kosom zemlje čez nekaj desetletij, če bo šlo v tem pravcu tudi v bodoče? Poslednji sledovi slovenske besede in pesmi bodo zabrisani in bodo utonili v nemškem morju.

Mi smo tako praviljubni in plemeniti, da pustimo, da se nemški življenj v naši državi giblje v popolni prostosti; damo jim včasih še več kot zahtevajo. In še se oglašajo in vprijejo v svet po časopisju, da so zatirani in da nimajo svobode. Če pomislimo, da je vseh Nemcev v naši državi okoli 400.000 in da imajo okoli trideset časopisov in raznih revij, potem si pač ne moremo misliti, zakaj se pritožujejo in nas obrekujejo po vsem svetu, da smo nekulturni ljudje. Ob tej priliki moram tudi omeniti, da imajo Nemci v Jugoslaviji 154 ljudskih šol s 570 oddelki. Na teh šolah poučuje 572 učiteljev. Poleg teh šol imajo 38 otroških vrtec z 49 oddelki, 6 meštanskih šol s 24 oddelki in gimnazijo s 4 oddelki. Pred tremi leti je vlada dovolila Nemcem celo otvoritev zasebnega učiteljišča in dopustila, da na tem učiteljišču poučuje celo profesorji iz Nemčije, ki niso naši državljani. Zdjaj pa pogledjmo, koliko je na slovenskem Koroškem slovenskih šol. Vseh Korošcev je 120.000 in nimajo niti ene slovenske šole. Obstojajo sicer utrakvistične šole, pa to so le ponemčevalnice za našo mladino. In za slovensko mladino imamo samo dva učitelja slovenske narodnosti, vse drugo učitelstvo je nemško in odločno nasproti slovenski vzgoji in slovenski

kulturi. Zaradi tega zamira leto za letom po našem Korotanu naša beseda in pesem. Kdaj bomo zajezili to nemško poplavo, ki skuša oropati Korošce tisočletne slovenske narodne kulture? Dan za dnem lahko beremo v naših listih žalostne tožbe iz Korotana, pa smo menda za vse gluhi. Stresnimo se že enkrat in zagrabimo za delo in sicer resno in vztrajno delo!

Sedemnajsta obletnica koroškega plebiscita naj vžge v naših srcih mogočen plamen ljubezni do naše krvi v Korotanu. Koroško vprašanje bo spet oživel med nami, kadar se bomo zarili vanj kot črvi. Mi sami lahko premagamo vse ovire, samo če hočemo delati in vztrajati. Slovence v Korotanu čakajo še hujske borbe za naravne pravice, za vrednote jezika in narodne kulture. Zato je tem večja dolžnost vseh Slovencev in vsega jugoslovanstva sploh, da rodne brate v Korotanu moralno podpremo, da solidarno stojimo za njimi v boju za njihove naravne narodne svobode, da pomagamo celitj rane, ki so nam in našim bratom bile zadane po plebiscitu. Pomnimo dobro, da je nam Slovencem v jugoslovanski državi poverjena vsoka patriotična naloga, da zvesto in verno čuvamo žerjavico ljubezni in zvestobe do vseh Slovencev, kolikor jih je, pri čemer korotanskih ne smemo pozabiti. Mi moramo vzdrževati organsko skupnost z vsemi udi našega naroda in jim pomagati do njihovih narodnih kulturnih pravic.

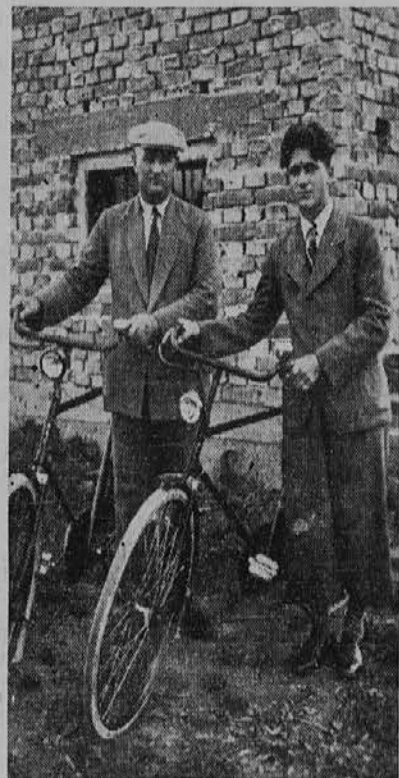
Sedemnajsta obletnica nesrečnega koroškega plebiscita naj nas opomni, da se prav resno opri-
moremo koroškega vprašanja in ne odnehajmo prej, dokler ne bo slovenski značaj, narodna individualnost in kulturni obstoj in napredek naših koroških bratov trdno zasiguran.

Jože Podslivniški.

Na kolesih iz Holandije v Slovenijo in nazaj

Veliko ljubezen do domovine, pa tudi veliko korajžo sta pokazala dva naša izseljenca iz Holandije. Prišla sta na drugi slovenski izseljenški kongres s kolesi. To sta: na levj g. Rud. Selič, tajnik Zveze jugosl. društev sv. Barbare v Holandiji, poleg njega pa 17letni slovenski dijak obrtne šole iz Holandije Edvard Markon.

Prevozila sta pot Hoensbroek (Holandija) do Celja (Jugoslavija — Slovenija) v 7 dneh, med-



Jožef Grašič:

Poživimo dopisovanje z našimi izseljenci

(Nadaljevanje)

II.

Dodatno k temu predmetu v 9. št. »Rafaelac nadaljujemo to pot, kdo bi bil najspodobnejši za tako akcijo, t. j. za poživiljenje obtevanja z našimi rojaki v tujini. Prav za prav bi moral vsak zaveden Slovenec to narediti po svojih možnostih. Vemo pa vsi, da se prijateljstva in srčne naklonjenosti stvarjajo bolj v mladosti kot v poznejših letih. Stara roka je skromna; sree sicer čuti, dejansko se pa težko učinkuje. Na mladino se moramo torej najprej nasloniti, posebno na visoko- in srednješolsko. Marsikaj pa naredi lahko tudi že dober učencev ljudske šole. Mladina je znatijeljna in vztrajna. Cesar se poprime — zasleduje, mladi agitatorji so najboljši. To se je in se še skazuje povsod in pri vsakem podjetju, zato tudi v našem slučaju ne bo izdalo. Vzбудimo v mladini živahno zanimanje za naše izseljence. Ta naj začne dopisovanje s svojimi vrstniki in vrstnicami v tujini. Na to naj sledijo vabila na obisk v staro domovino. Živo je treba opisati najprej lepoto naših krajev in spopolniti to s slikami. Odziv ne bo izostal. Opazujemo že sedaj, ko ni za to prave agitacije, da naši rojaki v manjšem številu letno prihajajo pogledat kraje, kjer je tekla njihova ali njihovih prednikov zibcika. To delo moramo deliti med tujino in domovino. Tam naj premožnejši svoje otroke nato pripravljajo in tudi kaj žrtvujejo za ubožnejše družine, da zamorejo te z njihovimi skupno potovati v naše kraje. Stara domovina pa naj skrbi za take z nižjimi tarifami cene prevoznine na železnicah, avtobusih in pri prehrani. To je naša narodna in državljanska dolžnost.

Sprejem pa mora biti od naše strani materinsko prisrčen. Ljubezen in dobrotlost naj bo prvi pozdrav novim gostom. Naši rojaki naj dejansko spoznajo našo novo državo Jugoslavijo. Ne smemo misliti, da se oni prav nič ne zanimajo za nas. Naš zaslužni rojak in slovenski Nestor duhovnik P. Ciril Zupan v Pueblo Colo, je letos po dolgih letih prvokrat obiskal našo novo domovino. Pripovedoval je koliko in kaj vse so mu naročevali njegovi slovenski župljani za svojece v Sloveniji. In tudi to, da želijo več obtevanja od naše strani. Ko se je povrnil v

Ameriko po par mesecih, je rekel: »Zdjaj šele poznam Jugoslavijo, dom Slovencev, Hrvatov in Srbov! Vrnimo jim ljubezen za ljubezen in zvestobo za zvestobo. Pomislimo, koliko žrtvujejo drugi veliki narodi za svoje izseljence z gmotnimi podporami, s komisarji in učitelji, ki jih obiskujejo in navdušujejo za staro domovino. Časopisi v to svrhu so najbolj razširjeni. In mi Slovenci?

Torej naša učeča se mladina, moška in ženska, naj začne najprej sistematično orati ledino. Najlepša prilžnost je v zavodih, kjer gotovo ni dijakov, da bi vsaj nekateri od teh ne imeli sorodnikov v Ameriki ali drugod. Sola sploh naj bi to delo sprejela kot svoj predmet. Odlične tozadevne naloge učencev bi bilo dobro objaviti in nagraditi. Za to akcijo so še poklicana posebno naša izobraževalna društva in cerkvene organizacije na kmetih in v mestih. Tudi preprosti ljudje goje v srcu hrepenenje za svojimi po svetu raztresenimi sorodniki, posebno mislijo starši na svoje otroke. Lepoto jesenske nedelje je opazovala 85letna mamica pred cerkvijo iz velike ravnine pod Karavankami, kako se bahati to gorovje v vsej naravni krasoti, katero povečujejo še pesnikove »cerkvice vrh goré; nad Cerkljami sv. Ambrož, svetnik modrosti in čebelne marljivosti, sv. Štefan tudi zaščitnik domačih živali, nad Preddvorom sv. Lovro, vzornik vsega trpljenja, dalje sredi Kriške gore pa se malo skriva v Gozdu sv. Nikolaj, zgled nesebične krščanske dobrotlosti. To posebno krasi pobočje gorovja. Na vprašanje, kaj mamica ogleduje in razmišlja, je odgovorila: Takó lepé se mi zdé te goré. Ko sem bila še v svojem rojstnem kraju na Visokem, sem poznala vsak vrh teh gora. Bog vé, če tudi moj sin v Ameriki kaj misli na te kraje. Koliko idealne ljubezni do naravne lepote domačega kraja je v teh preprostih besedah slovenske stariče! Kako ne bi hrepeneli naši izseljenci, da še kedaj vidijo svoj ljubi rojstni dom!

Zato jih le vabimo na vse načine, in če pridejo, naredimo jim tistih par dni pri nas »zlate čase«. Nasledujemo v tem naše cerkvene nadpastirje. — Veliki naš nadškof mecen Bonaventura se je podal v visoki starosti v Ameriko

tem že 1 noč. Nazaj sta se vozila 7 dni, medtem še 3 noči, ker je bila vožnja težja radi deževnih dni, posebno v avstrijski deželi Salzburg. Videla sta mnogo lepih pokrajin in mest. Najbolj se jima je dopadlo ob reki Ren v Nemčiji, dalje mesto Stuttgart, München, Salzburg, Vrbsko jezero in naš Triglav. Vožnja je bila težavna in naporna, posebno v gorskih krajih, kjer sta morala včasih hoditi peš čele ure poleg kolesa. Spala sta po malih gostilnah, pet noči pa kar zunaj ob cesti. Poleg drugih obiskov sta bila tudi dne 22. avgusta pred Radio-Ljubljana, kjer je g. Selič Rudolf preдал o svoji vožnji, njegov prijatelj je pa na kromatični harmoniki zaigral nekaj komadov holandskih, belgijskih, nemških ter tudi nekaj slovenskih.

Ko sta prevozila skupno okrog 2700 km, sta srečno in zdrava prispela nazaj v Holandijo.

na obisk svojih nekdanih vernikov. Sedanji Celsissimus Gregor pa je že z zasnovo »Baragovega seminarca v Ljubljani providencialno pripomogel, da se poživni in poglobi bratovska ljubezen med nami in našimi izseljenci. Semeniše bo gotovo služilo tudi našim rojakom v tujini. Potrebno bo posebno za take, ki še niso zadosti utrjeni v slovenski besedi ter narodno še nerazviti, radi vladajočih okoliščin njihove nove domovine.

Naš g. Vital Vodušek misijonari že prav izborno v tem pravcu med ameriški izseljenci.

Izseljenske novice

Iz diplomatske službe.

Belgrad, 8. oktobra AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. so z ukazom kraljevskega nameštstva in na predlog predsednika vlade in zunanjega ministra imenovani:

Dradan Božović, svetnik v 4/2 v zunanjem ministrstvu, za glavnega konzula v 4/2 na konzulatu v Solunu;

Radovan Petrović, svetnik v 4/2 pri poslaništvu v Pragi, za svetnika v 4/2 pri poslaništvu v Bukarešti;

dr. Vladimir Ribač, svetnik v 4/2 v zunanjem ministrstvu, za svetnika v 4/2 pri poslaništvu v Washingtonu;

Todor Ristić, tajnik 5. skupine pri poslaništvu v Stockholmu, za svetnika v 4/2 pri istem poslaništvu;

Milivoje Gavrilović, tajnik 5. skupine pri poslaništvu v Rimu, za tajnika v isti skupini v zunanjem ministrstvu;

Vikašin Sečerović, tajnik 5. skupine pri zunanjem ministrstvu, za tajnika v 5. skupini pri poslaništvu v Rimu;

Vojislav Radanović, tajnik 6. skupine pri poslaništvu v Londonu, za tajnika 6. skupine v zunanjem ministrstvu;

Veljko Milenković, tajnik 6. skupine v zunanjem ministrstvu, za tajnika 6. skupine pri poslaništvu v Londonu;

Ljubiša Višacki, tajnik 6. skupine zunanjega ministrstva za tajnika 6. skupine pri poslaništvu v Ankari;

Nikola Peražić, tajnik 7. skupine pri poslaništvu v Washingtonu, za tajnika 6. skupine v tajništvu ministrstva.

S kraljevim ukazom je na predlog predsednika vlade in zunanjega ministra povišan dr. Kosta Luković, šef centralnega presburoja v 3. skupini 1. stopnje, v 2. skupino 2. stopnje.

Letni občni zbor Rafaelove družbe se bo vršil dne 25. oktobra ob 4. uri popoldne v pisarni Rafaelove družbe, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 52. Na občni zbor vabimo prav vse, ki jim je pri sreju izseljensko vprašanje, katerega rešuje Rafaelova družba v imenu vsega slovenskega naroda že deset let. Prav iskreno je vabljena naša inteligenca, zlasti srednješolci in akademiki. Toplo prosimo, da bi tudi vsi naši listi poslali svoje poročevalce.

Naročnike Rafaela prosimo, da čimprej poravnajo zaostalo naročnino za leto 1937.

Dne 10. oktobra smo obhajali 17. obletnico nesrečnega koroškega plebiscita. Pred 17. leti je bilo nasilno odrezanih od našega narodnega telesa 120.000 naših krvnih bratov in sester na Koroškem. Ker je Rafaelovi družbi usoda koroških Slovencev zelo pri sreju, saj med nje zahaja tudi naše glasilo — zato jim obljublamo, da ne bomo prej mirovali, dokler se njihovo versko in narodno vprašanje tako ne reši, kakor se po božjih in človeških pravicah v polni meri spodobi.

Izseljensko nedeljo bomo letos praznovali dne 28. novembra. Vse naše čč. gg. dušne pastirje prav toplo prosimo, da bi svojim župljanom pojasnili položaj naših izseljencev, kateri se zdaj utaplajo v tujini v verskem in narodnem oziru. Vsa prosvetna društva-prosimo, da bi na ta verski in narodni praznik priredili izseljenske prireditve, ki naj imajo v prvi vrsti ta namen, da se ves naš narod predrami in zave, kaj nam naši rodni bratje in sestre v tujini pomenijo. Za vsa morebitna pojasnila se obrnite na Rafaelovo družbo v Ljubljani. — Prav iskreno prosimo tudi vse naše državne oblasti, da pozovejo ves naš narod k sodelovanju z Rafaelovo družbo. Prav enako pa prosimo vse naše drage rojake v tujini, da se za izseljensko nedeljo dobro pripravijo. Na ta naš skupni praznik, dragi rojaki, prislunhite utripu domovine, katero boste lahko slišali zvečer s pomočjo Radio-Ljubljane, ki bo priredil lep večer, posvečen Vam, ki bivate daleč v tujini in mrzlem svetu.

Dijaško kulturno društvo Setev na drž. gimnaziji v Ptujju pristopa kot član k Izseljenski zbornici in Rafaelovi družbi. Omenjeno društvo zlasti agilno pospešuje med mladino zanimanje za izseljence. V mesecu decembru bodo priredili v veliki dvorani v Mladiki posebno pester

in zanimiv izseljenski večer, kjer bodo skušali zainteresirati za izseljenski problem vse prebivalec mesta Ptujja. Da si je izseljenska ideja tako hitro utrla pot na gimnaziji v Ptujju, ima največ zaslug osmošolec g. France J e z a, katerega stavimo za zgled vsej naši srednješolski mladini.

Iz Chicagoe, Ill. U. S. A. smo prejeli veselo novice, da so Slovenci na prav poseben način proslavili 100letnico mesta Chicagoe. Nastopilo je več govornikov, med njimi tudi č. g. Vital Vodušek. Ob tej priliki so naši izseljenci uprizorili tudi želo slivko, ki je predstavljala škofa Barago.

Koleodar »Ave Maria«, ki ga izdajajo naši zasluzni očetje frančiškani v Lemontu, Ill., USA, že 25 let, je te dni izšel. Obsega 252 strani in stane 50 centov. Koleodar je zelo pester, zanimiv in zasluži vso pohvalo in priporočilo. Naroča se: Ave Maria, Lemont, Ill., USA.

Slovenci v paradi. Naši rojaki v Clevelandu so se v prav obilnem številu udeležili vseh slavnosti, ki so jih priredili prebivalci mesta Clevelanda v spomin na 150letnico obstoja ustave Zedinjenih držav. Nastopili so zelo častno v krasnih slovenskih narodnih nošah. Velike zasluge ima pri tem gospa Albina Novak.

G. Julij Slapšak, šol. upravitelj iz Ljubljane, ki se je dalje časa mudil med našimi rojaki v Sev. Ameriki in imel ob priliki odkritja spomenika pisatelja Ivana Cankarja krasen govor v kulturnem vrtu v Clevelandu, se je te dni vrnil v domovino.

Velik praznik naše pesmi v Clevelandu. Dne 19. septembra je nastopilo v petih zborih nad 500 slovenskih otrok v veliki dvorani Narodnega doma na St. Clair Ave pod vodstvom voditelja g. L. Šemeta. Mladina je navdušeno prepevala naše najlepše narodne pesmi. Dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena s Slovenci.

Narodni adresar v tisku. G. Ivan Mladinec iz New-Yorka poroča, da bo začel Narodni adresar razpošiljati dne 20. novembra. Adresar bo obsegal do 1000 strani in bo vseboval vse naše postojanke po Zed. državah in Canadi. Cena knjigi je v prednaročilu 3.50 Dol., potem pa bo stala 5 Dolarjev. Naroča se: »Narodni adresar«, 156 Fifth Avenue, New-York City.

Dopisnikom „Rafaela“!

Dopisi za prihodnjo številko „Rafaela“ morajo biti v uredništvu do 4. novembra, zato, prosimo, pohižite z dopisi.

V Sarajevu živi 2000 Slovencev

Slovenski klub v Sarajevu bo obhajal 40 letnico

Sarajevo, septembra.

Menda ni kraja na svetu, kjer ne bi naletel na Slovence. Sredi tujine te iznenada zdrami iz omotice vtisov domača govornica in ko se komaj dobro ozreš, spoznaš rojaka iz domačih krajev. Zaradi številnosti družine in težkih gmotnih razmer, ker domačija ne more preživljati vseh, je Slovenec često prisiljen, da gre od doma s trebihom za kruhom, da si poišče dela in službe v tujini. Našega rojaka najdeš na vseh položajih, in kjer bi si najmanj predstavljal, povsod tam boš srečal Slovence. Saj pa je naš človek vsepovsod znan in spoštovan kot najboljša delovna sila, bodisi kot ročni ali umski delavec.

V velikem številu žive Slovenci v vseh mestih Jugoslavije, kamor so zašli kot državni uradniki, obrtniki ali navadni ročni delavci pri iskanju kakršnegakoli dela. Ponekod žive raztreseno, da ne vedo drug za drugega, drugod pa imajo svoja društva, v katerih se zbirajo in goje družabno življenje. Znano je, da živi v Zagrebu okrog 30.000 Slovencev, mnogo jih je v Belgradu, Nišu, Skoplju in ostalih krajih na jugu, prav lepo število Slovencev pa živi tudi v središču Bosne v Sarajevu, kjer imajo že 40 let svoje slovensko društvo.

Bosna je Slovencem dobro znana iz službovanja naših ljudi tam doli, naši državni in privatni uradniki so imeli že pod Avstrijo tu svoja službena mesta. Precej Slovencev pa je služilo tu v Bosni kot upravno političnih uradnikov za kazni. Natanko pred 40 leti so prišli sarajevski Slovenci, med njimi naši inteligenti, na misel, da si ustanove svoje društvo, tako imenovano »Slovensko omizjec«. Ob večerih so se zbirali Slovenci v dobro znani sarajevski gostilni. Tu so se zabavali in se držali ob petju slovenske pesmi, saj je bil poglaviti namen ustanovljenega »Slovenskega omizja« gojiti družabnost in petje. Spočetka je omizje štel samo malo članov, komaj 30, in ni nastopalo javno. Družabno življenje se je polagoma razvijalo. Člani omizja so bili profesor Znidarič, prof. Lilek, Premrov, Valpotič, zlasti pa se je za poživitev društvenega življenja Slovencev v Sarajevu mnogo prizadeval pokojni svetnik g. Peterlin, katerega se je prijelo prav zavoljo njegove delavnosti ime slovenski konzul.

O slabih gmotnih sredstvih so začeli Slovenci polagoma razmišljati o tem, kako bi si nabavili društveno sobico in si uredili zasilen dom. V bivši nadškofjski hiši so si v resnici s Hrvatskim pevskim društvom »Trebevič« najeli sobico in si iz prispevkov članstva ustanovili skromno

knjižnico. Društvo je imelo spočetka velike težave, v slovenskem krožku je glede družabnosti leta 1906 nastal zastoj, ker ni bilo dovolj prizadevnih delavcev, sicer pa so se Slovenci še nadalje mesečno zbirali v Frankinijevi gostilni v Čobanji ulici. Hrvatje so društvo moralno in gmotno podpirali in ko je postal predsednik društva dr. Prenj, si je Slovensko omizje spet opomoglo. Leta 1909, si je društvo izdelalo svoja pravila in spremenilo ime Slovensko omizje v Slovenski klub. Med svetovno vojno je klub komajda dihal. Politični pritisk Avstrije v Bosni je bil tolikšen, da so se člani Slovenskega kluba izogibali. Šele po vojni je klub narastel, tako da šteje danes 210 članov. Pristop v klub je dovoljen vsem Slovincem in Slovenkam vseh stanov, ki pridejo v Sarajevo. Marsikateri rojak je našel v Slovenskem klubu med rojaki svoj novi dom. Leta 1911, si je slovenski klub osnoval knjižnico iz knjig, ki so mu jih poklonili starejši člani, tako da je knjižnica ob začetku svetovne vojne štela 304 različne knjige. V početku vojne pa se je število knjig precej skrcilo, ker je avstrijska policijska oblast knjižnico pošteno premetala, tako da je morala ostati knjižnica ves čas svetovne vojne zaprta.

Ob ponovnem pregledu je po vojni knjižnica štela samo še 206 knjig, danes pa je spet lepo naraslo število knjig. Knjižnica prejema naše časopise in revije in vzdržuje na ta način najlepší stik svojih članov z dogodki doma. Največ članov je imel klub 1925. leta (226), pozneje pa je društveno življenje bilo spet bolj ali manj razgibano. Ob zimskem času prireja Slovenski klub zabave in razne večere: Martinov večer, Miklavžev večer in Silvestrovo; v poletnem času pa prireja izlete po Bosni in skuša poživiti stike s Slovenci, raztresenimi po Bosni.

Ko poteka letos 40 let od prvih početkov Slovenskega kluba, so se člani odločili, da ta jubilej dostojno obhajajo. Da bi bili naši ljudje tudi gospodarsko samostojni, so si ustanovili svoj »Zadružni dom«, s sredstvi, ki jih nameravajo časoma nabrati, pa si bodo ob priliki zgradili v Sarajevu lepo stavbo »Slovenski dom«, v katerem bodo naši rojaki res imeli končno svoj dom, v katerega se bodo vselej lahko zatekli in naši zmerom tople kotičke med svojimi rojaki. L. 1935, se je ustanovilo v Sarajevu »Slovensko delavsko društvo Cankar«. Želeli pa bi bilo, da bi se obe društvi »Cankar« in »Slovenski klub« združili in obe skupno skušali predstavljati v Sarajevu naše kulturno in družabno življenje.

Slibar Tone:

Organizirajte mladino!

Najtežavnejši je danes gotovo problem naše izseljenske mladine. Če samo površno pogledamo po naših izseljenskih društvih, bomo ugotovili, da mladina nima pravega smisla, da bi sodelovala v društvih. Vzrok za to je prav enostaven. Tam, kjer ni izseljenskega učitelja ali duhovnika, se nihče ne briga zanjo, ali vsaj veliko premalo. Jasno pa je, da nikdar ne bodo razmere med izseljenci tako idealne, da bi imel vsak kraj svojega učitelja ali duhovnika.

Pa vendar morajo misliti društva, kako bodo pritegnila v svoj delokrog mladino, iz katere bodo vzgojila bodoče vnete družbene delavce.

Mladina je svet zase, je organična celota zase, zato ne mara svojega izživljanja v njej nerazumljivem svetu starih. Ve sicer, da sama ne zmore vsega in ima rada dobrega vodjo, toda rada tudi sama soočujoče. Zato bomo najbolj mladino ohranili, če jo organiziramo. Mladina se bo tako že v zgodnji mladosti naučila organizacije, kar pa je najvažnejše, bodo te organizacije budile smisel v njej, da je po narodnosti enota zase.

Seveda nastane vprašanje, kdo naj vodi te mladinske organizacije, katere si zamišljam kot odseke društev. Najbolj bi bil zato poklican inteligent. Ker pa vemo, da primanjkuje inteligentov med izseljenci, zato naj bi prevzel vodstvo fant, mož, dekle ali žena, ki ima največ smisla in ljubezni do mladine. Prepričan sem, da je v vsakem društvu vsaj eden, ki bi se oprijel te naloge.

Glavno bi bilo pri teh odsekih, da pridobimo mladino, da bo rada hodila na sestanke. Zato pa naj bi bilo v teh odsekih dosti veselje, lepe zabave. Igre, izleti, petje, morda celo telovadba in šport, voženje, pa tudi nekaj resnega narodnega dela pri pripravah za mladinske prireditve ob narodnih praznikih bi bilo delo in snov teh odsekov.

Organizacij teh odsekov naj ima mladina sama. Odbor naj zato sestavlja mladina, vodja pa naj bo idejna gonilna sila, ki bo smotreno dajala navodila in pazila na pravilno vzgojo.

Povsod v domovini tako skrbe društva za mladino, tem važneje pa je, da v skrbi za mladino, katero hočemo ohraniti slovensko, jugoslovansko, ustanovimo mladinske odseke. Trud za to delo bo neizmerno poplačan, ker bodo društva sama rastle in uspevala, ko bodo imela dovolj mladih vzvihih moči, ki bodo nekoč prevzele delo svojih očetov.

Franc Ribič, rudar, Merlebach, Francija:

Naš obisk v domovini

Naš narodni pregovor pravi, da vsaka ptica rada poleti tja, kjer se je zvalila. In res, ptice priletijo vsako leto ob določenem času tja, kjer je njihov dom in tam preživijo v toplem polnem času. Če torej ptice selike priletijo vsako leto v svoj rojstni kraj, zato je več kot umevno, da si želimo tudi mi izseljenci, ki smo razkropljeni skoro po vseh deželah in delih sveta, obiskati naš rojstni kraj, kjer smo preživeli toliko veselih ur v krogu svojih staršev, bratov, sester in znancev. Spomin in hrepenenje po domu nam pride večkrat tako živo in tako močno pred oči, da bi najrajši takoj odpotovali v domovino. Domotožje in hrepenenje po domovini je bolezen, ljubezen in strast, ki se skoro ne da ukrotiti. Ko večkrat samevamo brez staršev ali sorodnikov v tujini, tedaj se nam misli obračajo na ono stran naših slovenskih meja, na naše lepe planine, na naš rojstni dom, na naša pota, po katerih smo hodili v mladosti. Ker smo izseljenci že več let v tujini, zato pa smo začeli misliti, kako prijetno bi bilo obiskati našo domovino in se tam naučiti prijetnega planskega zraka in občutili ljubezen naših dragih domačih.

Imamo pa tudi mi izseljenci veliko vzrokov, da pridemo na dopust v domovino. Eden hrepeni po domu, ker že ni bil 10—15 ali več let in je silno radoveden, kako se jim godi. Drugemu leži oče ali mati na bolniški postelji; obnemogli so, starost, skrb in bolezen jih je položila v posteljo, pa bi radi še enkrat videli svoje sinove in hčere, ki živijo daleč v tujini. Tretjemu je bila v tujini usoda mila: garal in hranil je. Vse njegove misli so plavale po slovenskih livadah, po žuborečem potoku, po lepih sadnih vrtovih in vinskih goricah, pa si želi tam kupiti kako posestvo ali vsaj hišico in vrt, da bo na stara leta, ko bo morda v tujini obnemogel, preživel v domovini. Mlad fant ima v domovini izbrano dekle in bi jo rad vzel kot zakonsko

družico, da bi mu v tujini stregla in lajšala gorje. Takih in podobnih vzrokov imamo mi izseljenci več.

Ker pa je s potnimi listi mnogo težav in stroškov, zato je le redko, da bi se izseljenci pejlali posamezno domov. Leta 1929. je naš bivši izseljenski duhovnik g. Anton Hafner prvi organiziral skupno potovanje v domovino. Ker je bilo prvič, zato izseljenci niso vedeli kako in kaj; veliko se jih je dalo zapisati, pa malo jih je slo — tako, da nas je bilo komaj za en vagon. Ker so ostali izseljenci videli, da se je prva vožnja zelo dobro posrečila, zato jih je bilo drugo leto za posebni vlak. Od takrat dalje je pa šel vsako leto vlak z veselimi in domoželjnimi izseljenci na obisk v domovino. Poznaje je to delo prevzel naš bivši izseljenski duhovnik g. Silvester Skebe, s pomočjo g. Antona Švecla iz Aumetza, Valentina Zupanciča iz Pas de Calais in Drago Oberžana iz Holandije.

Naše letošnje potovanje je pa organiziral naš izseljenski duhovnik g. Stanko Grims, kateremu sta pomagala g. Zupancič in g. Jankovič. Največ izseljencev je pa morda potovalo v domovino ob priliki evharističnega in prvega izseljenskega kongresa v Ljubljani in letos, ko je družba sv. Rafaela proslavila 10letnico svojega obstoja. Imamo pa tudi pri tej skupni vožnji zelo velike ugodnosti. Imamo 50% popusta skoro na vseh železnicah. Treba se nam je le prijaviti pri g. kaplanu, plačati vožnjo in napolniti naše kovčge ter stopiti na vlak. Vse listine, ki so za to potovanje potrebne, nam uredi izs. duhovnik in ima s tem ogromno dela. Treba je vsakemu, ki dela, preskrbeti dopust pri delodajalcu. Letre de rapalle, Conge du Patron, Identifikatskarto, podaljšati potni list itd. Ker so izseljenci tako razkropljeni, zato mora iti na vsako občino in na policijo, da tam vse uredi. Nadalje mora iti večkrat na naš kr. konzulat radi potnih listov, na Prefekturo in na avstrijski konzulat. So pa listine izseljencev večkrat tako zapletene, da jih je težko rešiti.

V prejšnjih letih so šli navadno že meseca majnika, junija ali v začetku avgusta, kar se pa ni dobro obneslo, češ da je v tem času doma najmanj življenja, ker še ni nove pijače in nobenega sadja. Vsako leto so izseljenci stavili razne predloge. Kdaj naj bi šli in za koliko časa; a naši voditelji so te želje docela upoštevali. Za letos je bila splošna želja, da naj bi šli v soboto, ker bi tako lahko v nedeljo bili na Brezjah in prisostvovali proslavi desetletnice Družbe sv. Rafaela, potem naj bi ostali tri tedne doma in šli v nedeljo zopet nazaj. To se je tudi tako zgodilo in smo šli v soboto dne 21. avgusta z veselim smreem in z vso korajžo na obisk v domovino. (Dalje prihodnjič.)

Jakob Žvan:

Izseljenec Marko

(Nadaljevanje)

Vsega tega se je spomnila Julka. V njeni glavi so se podile težke misli. Zla slutnja je vedno tesneje vklepala njeno srce. Marko je bil dobrega, mehkega srca in je nežno ljubil svojo mlado ženo. A podedoval je po svojem očetu trmo. Julka je uvidela, da ne bo spremenila Markovega načrta. Če se je odločil, da pojde, bo šel.

In Marko je res šel.

IV.

V Kanado! V obljubljeni deželo!

Bogata dežela z neprecenljivimi naravnimi zakladi. Iz njenih tal raste blagostanje tisočerm. Čez noč zraste nova naselbina in se z neverjetno naglico veča v mesto. Nova, ogromna človeška mravljišča preplavljajo razsečne pokrajine. Zemlja vabi in sprejema milijone ljudi, da odreže vsakemu svoj kos kruha. Tisti, ki jim Kanada razodeva skrivnost svojega osrčja, se vračajo iz sajastih rovov na površje omamljeni, tihi, zagrenjeni. Na njihovih obrazih počivajo sence podzemlja. Kanada vabi, prižema bedna človeška bitja nase in pije njihovo kri, srka mozeg iz kosti. Kanada vabi v svoje rudnike, požira rudarje, ki lomijo iz nje njeno rudninsko okostje.

A kdo izmed milijonov, ki prihajajo tja, misli na take reči? Vsak je privlekel s seboj breme

svoje usode, ki ga hoče tam odložiti ne sluteč, da ga čakajo v obljubljeni deželi še trpejša doživetja.

Smokarjev Marko danes nerad pripoveduje o tem.

Osem let je hrepenel po domovini, po ženi, po Zarebri. Osem let se je kesal, da ga je premo-tilo valovje upanja, da mu bo Kanada vrnila zadolženi dom. Ali je osirotelost Prosenovih otrok grabila še preko morja po maščevanju?

Dobil je delo v nekem novem rudniku. Dva meseca se je dan za dnem pogrezal v črne rove. Prve dni ga je spremljala tesnobna misel: »Zdaj sem živ in zdrav, čez nekoliko ur me bodo morda mrtvega, ali strašno pohabljenega izvlekli iz rova. Rudar nikoli ne ve, če si morda ne hodi kopat svoj lasten grob.« Kljub temu je delal vztrajno. Pred očmi mu je lebdeła bodočnost, ki jo bosta nekega dne zaživela z Julko v osvobojenem domu.

A nekega dne...

V zgodnjih jutranjih urah so zapuščali rudarji nočno delo. Po šest in šest jih je vstopalo v omreženi prostorček dvigalne naprave, ki jih je potegnila iz globokega rova na beli dan. Med zadnjimi je bil tudi Marko s tremi tovariši. Dvigalo se je sunkoma pognalo navzgor. Že je zavel rudarjem nasproti močan val vlažnega jutranjega zraka, že so uzrli visoko nad seboj svetlikajočo se lesno dneva. Marko si je potegnil pokrivalo nižje na oči in si zapel gumb pod vratom. Zdaj zdaj bo dvigalo obstalo in pohitel bo v leseno barako, kjer je bila med štridesetimi posteljami tudi njegova. Tako zelo je hrepenel po počitku! Toda, o groza! Dvigalo je nena-

doma obstalo, nato pa s silovitim truščem zgrmelo navzdol in treščilo ob trda tla temne globočine.

Ko je Marko spet odprl oči, je bil v bolnici. Zmedeno je gledal okoli sebe in je v tem času doma najmanj življenja, ker še ni nove pijače in nobenega sadja. Vsako leto so izseljenci stavili razne predloge. Kdaj naj bi šli in za koliko časa; a naši voditelji so te želje docela upoštevali. Za letos je bila splošna želja, da naj bi šli v soboto, ker bi tako lahko v nedeljo bili na Brezjah in prisostvovali proslavi desetletnice Družbe sv. Rafaela, potem naj bi ostali tri tedne doma in šli v nedeljo zopet nazaj. To se je tudi tako zgodilo in smo šli v soboto dne 21. avgusta z veselim smreem in z vso korajžo na obisk v domovino. (Dalje prihodnjič.)

»Nesreča v rovu številka 7.« je suho povedala bolničarka. »Pretrgala se je vzponsko veriga pri dvigalu in...«

Marko se je jel megleno spominjati vsega. Bolestno je skremžil ustnice in želel vedeti, kaj je s tovariši.

»Danes zjutraj so jih pokopali. Eden je imel zlomljeno hrbtenico, ostala dva razbiti lobanji. Tudi z vašim življenjem ni zdravnik več račun. Šestnajst ur ste ležali v nezavesti.«

Marko je zaprl oči in se hotel z desnico pogladiti po glavi. Z nepopisno grozo pa je spoznal, da je — nima več. Z odprtimi usti in napolnjenim pogledom je zastremel v bolničarko. Ta se je sočutno nagnila nadenj, mu popravila odejo in dejala:

»Ne razburjajte se, revček! Potreben vam je mir. Morali so vam rešiti golo življenje. Oba uda ste imeli popolnoma zdrobljena. Delati ne boste mogli več, toda prejemale boste do smrti nezgodno rento. Kaj hočete, v rudniku neprestano preži nesreča na človeške žrtve...«

— — — — —
Z umetno levo nogo in brez desne roke je Marko po devetih mesecih zapuščal bolnico. Od svojih nad in načrtov za bodočnost pa se je bil poslovil že tisto uro, ko mu je bolničarka razodela njegovo usodo. (Konec prih.)

Kaj delajo naši po svetu

Nemčija

Castrop-Rauxel. — Septembrska štev. »Rafaela« nas je prav lepo potolažila. Zeleli bi samo eno, in sicer to, da se čimprej uredniči, kar nam družba sv. Rafaela in ž njo merodajni činitelji obetajo. Zelimo pa tudi, da se čimprej zopet povrne k nam naš požrtvovalni, agilni in splošno priljubljeni učitelj g. Šlibar, ki naj bi pripeljal seboj enega ali dva tako izvrstna tovariša kot je on sam. Potem bi imeli zopet upanje, da se pri nas zares v kratkem obrne na boljše in da se za nas vendar enkrat prične ona »zlata doba« miru in sprave. Usliši nas, ljubi Bog!

Dne 30. septembra t. l. se je poročil g. Franc Borišek ml. z gospodično Ano Seničar, po rodu Slovenka, doma iz Herne Sodingen. Zelimo jima obilo sreče v njunem novem stanu! Ob poročenci sta iz uglednih slovenskih družin, posebno Franc Borišek. Njegovi starši uživajo med rojaki velik ugled in spoštovanje, obnem pa so to pravi borci za naše krščanske in socialne pravice.

Gladbeck. — Dne 26. septembra smo na zelo lep način proslavili 25letni jubilej mašništva našega duhovnega voditelja g. Božidarja Tensunderna. Popoldne smo se ob pol 4 zbrali v bolniški kapeli, kjer smo imeli slovenske večernice. V pridigi je g. jubilant v nepozabnih besedah podčrtal, kako naš narod časti Marijo in kako je zvest ostal sv. katoliški cerkvi. Litanije je pel g. vikar Izrael iz Evinga. Mnoga društva so prihitela z zastavami. Pri večernicah je prepeval pevski zbor pod vodstvom g. Fr. Dobravca. Nato smo se zbrali v veliki dvorani Rokodelskega doma, ki so jo gostje in naši člani napolnili do zadnjega kottička. Za uvod je zaigrala godba koračnico, nato je predsednik društva sv. Barbare g. Jože Dobravec pozdravil vse navzoče, zlasti prečastite gospode: Fischerja, Izraela, Teloheja, Niehoffa in Gahlena.

Francija

Javna zahvala za trud Rafaelovi družbi ob našem prihodu v domovino

Primerno se nam zdj in naša dolžnost je, da se najiskrenejše zahvalimo za plemenito skrb, ki jo je Rafaelova družba imela, da bi nam pripravila prve naše korake v domovino prijetne in vesele. Ako se ji ni v vsakem oziru to posrečilo, vemo prav dobro, da to ni bila njena krivda. Najlepše utise smo ponesli iz Brezij. Ob sviranju godbe smo pohiteli k Marijinemu oltarju. Z vso pozornostjo smo sledili lepemu skupnemu petju med sv. mašo, krasen govor g. dr. Rožmana, našega priljubljenega knezoškofa je kot hladilni balzam vplival na skeleče rane naše duše, z molitvami beograjskega nadškofa dr. Ujčiča pa so med sv. mašo hitele k Bogu in Materi božji iz naših src molitve — goreče in proseče, kot morda že dolgo ne tako ...

Veseli smo bili tudi vseh pozdravov, pripravljeni smo, da so prišli iz srca vseh govornikov, zato se tudi vsem prav iskreno zahvaljujemo. Poslušali smo z zanimanjem očeta izseljencev g. patra Kazimirja, enako prijazni pozdrav voditelja slovenskega naroda g. dr. Korošca, kakor tudi druge — vsem še enkrat najlepša hvala!

Doma smo se prepricali, da se je mnogo izboljšalo od prejšnjih let — vse pomanjkljivosti pa se seveda kar hitro ne dajo odstraniti. Na izseljenskem kongresu smo skoro z vseh strani prišli z istimi resolucijami. Rafaelovo družbo tu še enkrat prosimo, da jih skuša uveljaviti!

Vožnja nazaj ni bila vesela. Zdrveli smo v temno noč, mrzlo nam je bilo v srcu — in če se ne bi dobro zavili, bi nas tudi drugače zeblo, ker smo se okrog Badgasteina pospel na gore, ki so bile pokrite s pol metra debelo snežno odejo.

V Metzju na postaji pa je že čakal naše izseljence naš generalni konzul gosp. dr. Ilič in jih pristrčno pozdravil. Kot smo g. generalnemu konzulu in vsemu osebju istega konzulu

Najprej se je predsednik spomnil umrlih članov: Jurija Kačnika in Franca Križnarja. Navzoči so počastili njun spomin z vzklikom: Slava!

Predsednik je v lepih besedah opomnil zborovalce na rojstni dan našega kralja Petra II. Na odru je bila lepo okrašena kraljeva slika. Vsi navzoči so zapeli narodno himno.

Mešani zbor je zapel na čast jubilantu g. Tensundernu pesem: »Slavljenca mašniku«.

Predsednik je g. jubilanta pozdravil s krasnim govorom, nakar so mu vsi navzoči prirredili tople ovacije. Nato se je oglasila godba in zaigrala krasno koračnico, nakar so g. jubilantu lepo deklamirali naši najmlajši. Zlasti se je dobro odrezala gdč. Marija Teršek, ki je slavljencu izročila krasno srebrno krono, katero je g. svetnik moral nositi ves čas proslave.

Slavnostni govor je imel župnik g. Fischer, ki je v izbranih besedah očrtal vse slavljencevo delo za slovenske izseljence v Nemčiji. Sledili so tudi govori drugih duhovnih sobratov.

G. Jože Dobravec je prebral številne čestitke, med drugimi tudi lepo voščilo bana g. dr. M. Natlačena iz Ljubljane.

Belo oblečene deklice so prirredile slavljencu lepo živo sliko. Spet je zaigrala godba in tudi pevski zbor je zapel.

Nato se je g. jubilant vsem prav lepo zahvalil za proslavo. Omenil je, kako je vedno rad delal za slovenske izseljence, ker je videl, da so vdani sv. katoliški cerkvi. Tudi za naprej bo vsem stal vedno na strani, če bodo ostali dobri in odločni katoličani. Na koncu je g. Tensundern vsem razdelil lepe podobice za spomin.

Končno smo vsi zapeli lepo pesem: Hvala večnemu Bogu.

Lepa proslava bo vsem ostala v trajnem spominu.

ko urejujem razne dokumente, predstavljam listine, delam prošnje in se vozim 60 km daleč v Metz, da uredim osebno, kar se pisмено hitro ne da rešiti, sijajno plačan od jugoslov. oblasti, izjavljam tu, da nisem dobil v povračilo za to še niti ene pare od jugoslov. vlade.

Šola: Vsak torek v koloniji Jeanne d'Arc; vsak četrtek popoldne v Merlebachu, popoldne v Creutzwaldu; vsak petek v Habsterdicku.

Starši! Vaši otroci bi se mimogrede lahko naučili domačega jezika, ako bi jih le hoteli pošiljati v šolo. Ako je Vam vseeno, ne bo pa vseeno Vašim otrokom, ki bodo morda še zelo potrebovali domač jezik — pa se bodo potem jezili na Vas, da niste te potrebe uvideli. Pošiljajte zato otroke tudi v našo šolo!

Iskren pozdrav vsem — v tujini in domovini

Izseljenski duhovnik:

Grimš Stanko.

Novice. — Lepo previden s sv. zakramenti je umrl 19. 9. v bolnici v Sarreguemines sorojak Čepin Jurij, doma iz Dol pri Hrastniku. — Ne previden je umrl Franc Češnjear v Creutzwaldu, rojen 12. 7. 1885 v Raki na Dolenjskem. Dne 30. 9. so ga dobili mrtvega na postelji. Izbruhnila mu je kri in ga zadušila. Bog jima bodi milostiv! — Poročila sta se v Stiringu Pisancec Anton in Angela Šumej. Obilo sreče! — Naš priljubljeni sorojak-rudar in izborni šahist v tekmi s francoskimi šahisti g. Alojzij Grečar je dobil sinkota. Iskreno čestitamo! — G. Mernik Valentin, doma iz Celja, sedaj biva joč v Habsterdicku in gospa Tvačar iz kolonije Maroko Creutzwald, ležita nevarno bolna. Priporočamo oba v molitev!

Stanko iz Merlebacha.

Moutiers. — Že v zadnjem Rafaelu bi morali poročati o naši lepo uspeši priveditvi z dne 1. avgusta t. l., ker smo pa vedeli, da ima uredništvo Rafaela veliko dela (desetletnica Raf. družbe, izlet izseljencev v domovino iz vsega sveta) smo prihranili poročilo za to številko.

Saj niti ne vemo kje bi začeli in kako končali, da bi čim več povedali in da se ne bi nikomur zamerali.

Kaj nas je napatilo k priveditvi?

Prvič to, da se je naša društvena blagajna zadnje čase precej izpraznila, ker smo morali podeliti precej podpov, drugič pa naš ponos. Pokazati smo hoteli, da tudi mi nekaj zmoremo, če hočemo, in ne samo drugod.

Spored je bil tako velik, da smo morali nekaj točk izpustiti, ako nismo hoteli priti z gospodom časov in spor. S časom je namreč težko se boriti, ker vselej on zmaga. Zdravnik, ki je čakal na odru opremljen z vsemi instrumenti in zdravili zoper grižo in trakuško, ni mogel začeti ordinirati, ker mu gospod čas ni dal dovoljenja. No pa ni bil nič hud. Zakaj pa, saj bi itak moral vse delo opraviti brezplačno. Pa tudi zato ni bil hud, ker je vedel, da mu je čas ukradel njegov sin, ki ga je z g. študentom iz Ljubljane pošteno »biksak« na odru, da smo se prav od srca nasmajali. Starši smo bili zelo veseli in gajnjeni, ko smo videli in slišali, da naši otroci, katerim se drugače jeziček le po francosko vrti, tudi slovensko lepo govorijo, če hočejo, še lepše pa zapojejo. »Pod lipo domačo najrajše sedim« so zapeli. Spomini so nam uhajali nazaj. Res prijetno bi bilo pod slovensko lipo, če nas stric zleodec ne bi pogнал na tuje ... Naj se na tem mestu zahvalimo gdč. Županovi, ki se tako trudi z našimi »nalimi!« Prihodnjic bodo — tako upamo — naši malčki zaigrali tudi na mandoline pod vodstvom g. Radiča ml. Seveda z našima harmonikarjema, ki sta že izvrstna igralca in sta nas res lepo zabavala z godbo, ne bodo mogli tako brž tekmovali. Za otroškimi zborom je nastopil moški in mešani zbor. »Obračati na dva oči, to dobro ni, iz tega se gorje rodi ...«

Kako primerna pesem za sedanji čas! Vsem so ugajale narodne pesmi s harmoniko, tako, da smo jih morali ponavljati. Igra »Dobro jutro« pa ni potekla brez nesreče. Stric so na odru izgubili polovico brk. Joj, kako je bilo to hudo za strica, drugi smo se pa za trebuške držali. Odrezali so se pa dobro tako igralke kakor igralci.

Pojedina ni dobra, če ni poleg pijače. Taka pijača pri naši priveditvi so bili tumbašari in citrašice iz Tiken, ki so prihiteli k nam in nas z lepo godbo zabavali med odmor.

Ker je bil lep dan in ker gremo Mutčani radi drugam na priveditve, so nam naši tovariši iz

lata že na kongresu v Ljubljani izrazili javno zahvalo za veliko delo pred našim odhodom, tako se tu še enkrat zahvalimo posebno gosp. dr. Iliču, ki nam je pomagal pravočasno urediti vse papirje in preskrbel skupni francoski vizum, s katerim je prihranil izseljencem čez 15.000 frankov.

Tudi drugim, ki so na kakršenkoli način v domovini pomagali našim izseljencem, in ravnali z njimi prijazno, se istočasno toplo zahvaljujemo.

V imenu izseljencev

Grimš Stanko,
voditelj potovanja.

Merlebach. — Jugosl. kat. misija v Merlebachu javlja:

Od 1. oktobra 1937 dalje se začne stalna slovenska služba božja v stari cerkvi v Merlebachu, in sicer v naslednjem redu:

1. Vsak dan med tednom (razen četrta) sv. maša ob 7 v stari cerkvi.

2. Vsak četrtek šolska sv. maša za vse otroke iz župnij Merlebach, Freyming in Hochwald ob 8. uri. Vabljeni vsi otroci in starši. Otroci se bodo privadili, da bodo med to službo božjo peli lepe naše pesmi.

3. Vsako nedeljo ob 11. uri (kot doslej) sveta maša s pridigo.

Prilika za sv. spoved: Vsak dan od 7—8. ure zjutraj, vsako soboto in dan pred praznikom pa tudi od 5. do 7. ure zvečer. Tudi tisti, ki se spovedujejo morda nemško, ker so se v mladosti samo to učili, naj pridejo k sv. spovedi v našo cerkvico.

Nedeljska sv. maša v kolonijah: v Jeanne d'Arcu vsako prvo nedeljo ob 9; v Habsterdicku vsako tretjo nedeljo ob 8; v Creutzwaldu vsako četrto nedeljo ob 7.

Uradne ure za cerkvene zadeve: Vsak ponedeljek in vsako soboto od 9.—12. ure popoldne in od 3.—6. ure popoldne.

Vsem tistim, ki mislijo, da sem za veliko delo,

vseh krajev vrnili obisk v lepem številu. Prišel je tudi naš izselj. duhovnik g. Svelc. Generalni konzul g. dr. Ilič in izselj. duhovnik iz Merlebacha g. Grims, sta nas pa brzojavno pozdravila, ker sta bila zadržana. Oba lepo zahvalimo! Prav tako smo hvaležni vsem, ki so nam pri prireditvi pomagali in nas ta dan obiskali. Zadovoljni smo bili vsi, najbolj pa naš blagajnik, ki ni odhajal s praznim mošnjakom.

Tucquegnieux-Marine. — Srečno smo se vrnili iz domovine. O izletu samem bomo poročali prihodnjic. Tu naj se samo zahvalimo g. generalnemu konzulu iz Metz, ki nas je prišel pozdravit ob prihodu na postajo v Metz. V Tikhah nas je čakalo tudi veliko ljudi na postaji. Vsem hvala lepa! Drug drugemu smo hiteli praviti kaj novega. Predsednik iz Marine se je pohvalil, da je društvo pravkar zaključilo tekmo v kegljanju z lepim dobičkom. Vrnilo se je k nam nekaj delavcev, ki so pred leti odšli v domovino, tako, da je sedaj zopet več življenja med nami.

Mouchin. — Dne 20. avgusta se je poslovila od nas izseljenca pridna slovenska delavka gosposica Getica Škafarjeva iz Bratonce, Slovenska krajina. Bila je vzor katoliškega dekleta. Izseljenec je preskrbela vsako leto slovenskega duhovnika, da smo lahko opravili verske dolžnosti v domačem jeziku. Prav posebno jo pogrša izseljenstvo v okolici Mouchin (Nord.). Ves njen trud in naklonjenost naj ji obilo plačala Bog. Izseljenci ji želimo ljubo zdravje in zadovoljstvo v rojstni hiši, kakor tudi njeni materi, ki je z velikim veseljem pričakovala njene vrnitve. Toplo jo vsi pozdravljamo.

Slovenska delavka ob belgijski meji.

Bruay. — Rojaki Ilovar Pr., Herman Franc, Vidmar Fr., Stus J., Kebr Ciril, Steiner R., Msković Anton, Znidarič Fr., (Hacin Jernej, Pavlič T., Precej Alojzij, Snober (?) Rudolf, Pungercar Alojz, Erznožnik Fr., Knez Jože, Polanc Fr., Fais Anton, Oprešnik Mihael in Golob Jožef iz Bruaya so nam poslali »pohvalno« pismo:

1. Češ, da jim »Rafael« v desetih letih ni prinesel prav nobenih koristi. Pa so se zlagali že v tej prvi točki, ker »Rafael« izhaja samo 6 let, pri nas samo šele dve leti in ne deset. Ko bi ga res čitali, bi to morali vedeti, saj je na vsaki številki na prvi strani napisana tudi številka letnika, ki je letos sedma.

2. Da ne pišemo nič drugega kot o samih duhovnikih. Zopet laž. Sešteli smo vrstice lanskega letnika in našli, da je uredništvo, to je mi, napisalo nekoliko nad 15 tisoč vrstic in v teh o duhovnikih samo v 262 vrsticah. Ko bi ti naši bratje list res čitali, bi to morali vedeti.

3. Češ, da duhovniki tu doma izseljenskih povratnikov, katerih se je iz Bruaya polovico vrnilo, »niso objeli in ne zanje poskrbeli, da bi tu doma bosi in nagi od lakote ne umirali«, da bi zato po kolenih prišli nazaj v Francijo, ko bi mogli.

Zopet grda laž. Prvič do sedaj tu doma pri nas še nihče ni »bos in nag od lakote umrl«. Drugič je pa res, da so edino duhovniki tisti, ki za izseljenca in izseljenske povratnike skrbijo. Rafaelovo družbo so ustanovili, jo vodijo in tudi podpirajo večina duhovniki. In ta Rafaelova družba je dosegla ustanovitve izseljenskega fonda za podpiranje izseljenskih povratnikov. Vsi vemo, da se vsakdo v potrebi najprej obrne na župnišče in nikjer in nikoli zastoji.

4. Češ, »da smo na I. izseljenskem kongresu obetali, pa nič dosegli«, »da smo za zadnji kongres zopet obetali, pa zopet ne bo nič«. Zopet laž oboje. Mi nismo ničesar obetali ne za I. in ne za II. kongres. Oba kongresa smo sklicalj samo za to, da bi po kongresu izseljenci sami povedali našim vladnim predstavnikom, česa potrebujejo, kaj je pri njih narobe, kaj bi se dalo še narediti in bi od vlade zahtevali, da se to naredi. Rafaelova družba je samo organizacija, ki »posreduje« med domovino in izseljenci, med izseljenci in domovino. Mi sami ne moremo ničesar storiti. Z beraško letno podporo vlade pa vzdržujemo pisarno s pisarniški močmi, vzdržujemo list, da zasledujemo življenje naših izseljencev, da prosjčimo pri vladi za nje, da jim pomagamo urejevati razne težave z domovino, da iščemo sorodnikom tu doma sorodnike na tujem, da posredujemo pri izseljenskih zapuščinah, da budimo narod tu doma k zanimanju in skrbi za izseljenca in izseljenca za ljubezen do doma. Vse drugo ni naše delo. Kaj bi ti rojaki še radi

od nas, to je od Rafaelove družbe sam Bog ve? Tako, bratje, ste s tem pismom udarili samo po sebi in samo po roki, ki vam ponuja sodelovanje, udarili ste po sreči, ki vas edino še ljubi in edino za vas še skrbi. Zahvalite Boga, da imate saj Rafaelovo družbo. Bi te ne imeli, bi ne imeli nič in bojte se samo, da se mogoče pri družbi slednjic ne utrudijo in puste to delo. Na zgoraj se zamerjamo, ker se za pravice izseljencev potegujemo. Pri izseljencih najdemo tako malo razumevanja, tako malo pomoči in sodelovanja, pri narodu tu doma tako malo zanimanja, da je samo naš skrajni optimizem in idealizem, ki nas drži. Bo ta padel, bo padlo vse in izseljenci ne boste imeli ničesar, kakor ničesar niste imeli,

ko Rafaelove družbe ni bilo. Komunizem vam bo pomagal? Aha! Kar čakajte nanj!

Podpisanim rojakom pa svetujemo samo eno: prebirajte »Rafaela« pridno. Zasledujte naše delo, pa nam boste kmalu drugače pisali. Pa brez zamere!

P. K. Zakrajšek, predsednik.

Vsem našim pevskim zborom v tujini toplo priporočamo, da si nabavijo »Marijine pesmi« (godovnice), ki jih je izdal g. Cerar Danilo. Namenjene so mladinskim zborom. So zelo preproste in lahke. Izvod stane samo 9.— din. Naročite si jih pri g. Cerar Danilo, učitelj glasbe, Ježica pri Ljubljani.

Holandija

Heerlerheide. — Na lep način smo holandski Slovenci obhajali rojstni dan našega mladega vladarja. V nedeljo 12. septembra je bila v Heerlerheide ob 10 sv. maši, katero je daroval č. p. Hugolin Prag iz Belgije. Pri sv. maši je prepeval pevski zbor društva sv. Barbare iz Heerlerheide pod vodstvom gdč. Slavice Zajc slovenske cerkvene pesmi. Službe božje so se udeležili tudi gg.: dr. Miličič, gen. konzul iz Rotterdama, dr. Logar, vice konzul iz Rotterdama, Dupont, gen. konzul iz Heerlena.

Po službi božji so se vsi zbrali v dvorani Bender blizu cerkve. Dvorana je bila okusno okrašena. Na odru velika jugoslovanska zastava z okrašenjo našega kralja Petra II.

S krščanskim pozdravom je otvoril predsednik Zveze M. Strucej slavnostno zborovanje in iskreno pozdravil vse navzoče, posebno pa zastopnike naše države. Nato je mešani pevski zbor zapel državno himno. Gdč. Pavla Strman iz Heerlerheide, oblečena v gorensko narodno nošo, je pozdravila gen. konzula dr. Miličiča ter mu izročila sopek rdečih nageljnov.

Sinček in hčerka zveznega predsednika sta pa lepo deklamirala na čast našemu mlademu vladarju in izročila šopke nageljnov še g. dr. Logarju in g. Dupontu. Nato je spregovoril gospod dr. Miličič, ki nam je prinesel lepe pozdrave iz domovine, posebno še od g. dr. Korošca in dr. Stojadinoviča, za katere pozdrave smo prav hvaležni, ker vidimo v njih znak, da se danes zanimajo za nas uboge izseljence res že najvišji predstavniki doma. G. dr. Logar nam je pa podal prav zanimivo in lepo sliko o življenju našega mladega kralja. Vsi navzoči so z resnostjo poslušali njegove besede. Njegov govor o našem kralju je napravil na vse ugoden in globok vtis. Govoril je tudi č. p. Prah in prosil gen. konzula g. dr. Miličiča, da naj izroči vdanostne pozdrave na najvišjih mestih doma. Po kratkem nagovoru gen. konzula g. Duponta iz Heerlena je pevski zbor zapel še nekaj na-

rodnih, nakar je bilo to lepo slavnostno zborovanje končano.

Zborovanje je obiskal tudi g. Wouters, ki se je z izseljenci vrnili iz naše domovine.

Zvečer sta g. dr. Miličič ter g. dr. Logar v spremstvu g. Praha, zveznega tajnika in predsednika obiskala trgatve grozdja, katero je priredilo društvo sv. Barbare v Heerlerheide in na kateri so nastopili naši iz Heerlerheide v narodnih nošah z narodnimi plesi ob slovenski godbi.

Heerlerheide. — Iz katoliške vere sta izstopili dve slovenski družini iz okoliša Beersdal. Prestopili so k neki krivoverski sekci. Ker se dela propaganda za to krivo vero še naprej, opozarjamo naše izseljence na naslednje: Propaganda se vrši s knjigami (tudi slovenskimi), ki so na videz tako pobožne, da so res zapeljive in tudi so zelo poceni. Seveda, ko vso prebereš, izveš šele, za kaj gre. Kot katoličani takih knjig ne smemo kupovati in če smo jih že kupili, spadajo samo še v peč. Če ti pride prodajal v hišo, ga odsvolvi, Tovarišu, ki se je pa dal zapeljati, pa pošteno izprašaj vest zaradi iskarijotstva. Zavedaj se, da vsak tak skruni spomin svoje verne matere, ki mu je, čeprav revna, vsaj deščino prave vere zapustila, če mu drugega ni mogla. In z njo mu je zapustila najdragocenejšo.

Rojaki! Bodimo Bogu hvaležni za dar prave vere. Da pa ostanemo trdni, obiskujmo redno posebno še naše slovenske službe božje.

Heerlerheide. — Dne 2. septembra smo spremlili na zadnji poti dragega nam tovariša Franca Časla. Pokojni je bil rojen pri Sv. Florijanu pri Slovenjgradu. Po kratki bolezni, star 36 let, je zapustil svojo zalujočo ženo in sorodnike. Bil je član našega društva sv. Barbare. Imel je mnogo prijateljev, ki se je pokazal njegov pogreb. Vsem, ki so prispevali za venci in se udeležili pogreba, iskrena hvala! V miru počivaj in naj ti bo tvoja zemlja lahka!

M. Strucej.

Belgija

Eysden. — Ko beremo »Rafaela« vidimo, da se oglašajo od vseh strani zapadne Evrope in tudi iz drugih krajev izseljenci in poročajo razne novice, vesele in žalostne. Razna socialna vprašanja so na dnevnem redu. Iz Belgije se pa tako malokdaj kdo oglasi, kakor da nas skoro nič ni in da gre nam vsem najboljše in da nič ne delamo. Pa ni vse tako, kot izgleda. Tukaj, posebno v Limburgu, je v vsaki večji naselbini precej naših ljudi; skoro povsod imajo tudi društva, ki so po večini podpornega značaja; nekatera tudi kulturna in prosvetna. Tudi tukaj v Eysdenu imamo kar tri, pa nikar ne mislite, da spijo; kar tekmujejo eno z drugim v društvenem delu. Sedaj so na vrsti vinske trgatve; ena je že minula, druga bo 10. oktobra; pričakujemo pa še tretjo. Na trgatvah se naši ljudje prav živahno zabavajo. Tako imamo lepe spomine na naše vinograde in sladko grozdje. Kateri ima srečo, je dobro, če ga pa prime policaj, mora plačati malo vsoto, ki gre

»Deset konzulov ne more za izseljenca in za državo med izseljenci in v tujih državah toliko storiti, kakor more en sam izseljenski duhovnik.«

I. slovenski izseljenski kongres v Ljubljani.

v društveno blagajno, kar je tudi lepo, da društva laže podpirajo svoje ponesrečence in bolnike, ki jih ni malo, tako, da če človek to premljuje, ga je kar strah, kaj bo v bodoče, ker smo vedno starejši in s starostjo je v zvezi tudi bolezen in onemoglost. Čudno, da se tega ne zavedajo tudi tisti, ki bi se morali in so za to postavljeni. Zeleli bi, da bi se začeli tudi boriti enkrat za socialne pravice.

Pa tudi nekaj drugih prireditelj in izletov smo imeli sredi poletja. Obiskali smo dobro znano božjo pot »Kevelaere« v Nemčiji. Pridružilo se je nekaj Poljakinj, zato so rekli da je izlet privaten, ne društven. Drugi izlet je organiziralo Jug. društvo sv. Barbare v Antwerpen ob priliki tukajšnjega »Kermisa«. Nekateri so bili prav zadovoljni. Pri takih izletih bi želeli, da bi se upoštevalo bolj društveno članstvo. Imeli smo tudi dve tomboli, ki sta bili bogato obloženi z dobitki. Prvo je priredilo Jug. podporno društvo, drugo pa Jug. društvo sv. Barbare. Posebno druga je bila zelo bogata; imeli so celo dve toni narodne pijače »Bocka«. Pravijo, da je to zelo dobra pijača. Nadalje je priredilo to društvo v tem letu samo eno igro. Kje je vzrok, da ne več? Kje so danes tisti porizovalni igralci in drugi sodelavci? Pomrl menda niso vsi? Omenjeno društvo se je odlikovalo z obširnimi zbori in volitvami. Pravijo,

Kotiček izseljenske mladine

da je tudi to potrebno in koristno ter da ni dobro, da so vedno eni in isti v odborih; naj pridejo vsi na vrsto. Drugi zopet pravijo, da je tako početje nepotrebno in škodljivo, ker odločuje narodna pijača »Boček« in imajo tudi laži agente svoje prste vmes, katerih je povsod za potrebo dosti, tako da ni nobeden brezposeln. Tako je bil izvoljen novi odbor z C. M. na čelu. Pravijo, da bodo vodili vse natančno, da bo vse »riješ«, kar nas prav veseli. Če bo res, bomo videli. Društvo ima tudi lepo knjižnico, katera je bila prenešana v druge prostore v Kastanjelan 52. Čudno, da ne dajo v javnost, da bi čitatelji knjig ne iskali knjižnice.

Jugosl. podporno društvo je imelo svoj redni občni zbor v avgustu. Tudi tam so poklicali nekaj novih moči v odbor.

Dne 18. septembra je umrl Marko Stanič, doma iz Hrvaške; bolan je bil več let. Lahka mu bodi tuja zemlja; njegovi družini iskreno sožalje! Dobrim srcem jo priporočamo v pomoč.

Rudar v Limburgu.

Izseljenski odsek P. Jadr. straže na meščanski šoli v Ljutomeru je zopet začel delovati. V tem šolskem letu si je sestavil sledeči program:

1. Razgledati se hoče po vseh državah in spoznati kraje, kjer prebivajo naši izseljenci.

2. Spoznati življenje in težnje naših izseljencev v tujini.

3. Iskati smernice, kaj more storiti mladina v domovini za našo mladino v tujini.

*

Prisrčno se zahvaljujemo gosp. učitelju Jančkoviču in mladini iz Tuequegnieuxa za zvezek spisov o življenju izselj. mladine. Spise bomo čitali pri sestankih.

Prisrčno se tudi zahvaljujemo gospe Zinki Kerže iz New-Yorka za letnik leposlovnega lista »Case in upravi revije »La Vida Espirituale« iz Buenos Airesa za poslane revije. Zelo smo se razveselili teh Vaših pozdravov, ki nam bodo približali Vas in Vašo mladino.

Vam in vsem izseljencem pošiljamo iskrene pozdrave učenci in učenke meščanske šole v Ljutomeru.

»Domovina moja, ti si kakor zdravje!
Kako te je treba ceniti, ve samo tisti, ki te je zgubil!«
Adam Mickiewicz.

Največja in čisto naša domača zavarovalnica je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem **življenjska zavarovanja** v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživetja, za doto, za starostno preskrbo i. t. d.

V posebnem „KARITAS“ oddelku goji pod izredno ugodnimi pogoji **ljudska življenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.**

Preden sklenete življenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).
Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. Z.

V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabila za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

Vse novice iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tednika

DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi **DOMOLJUBA** v Ljubljani

*Prijatelj
izseljencev je*

GLASNIK

presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

Vsak naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogo Bengalski Misijonar

Pišite takoj na naslov: Uprava »GLASNIKA«, Ljubljana, Zrinskega cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)